

РЕГІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна економіка України характеризується деформованою структурою виробництва і низьким технічним рівнем продукції.

Як наслідок, глибока економічна криза охопила все народне господарство і вкрай негативно позначилася на розвитку науки і техніки. Скорочення виробництва валової і товарної продукції, валового внутрішнього продукту і національного доходу створило несприятливі умови для розвитку науки і техніки. Найкатастрофічнішим є спад валового внутрішнього суспільного продукту і національного доходу.

У зв'язку із спадом виробництва відбувається безперервне скорочення фонду нагромадження, який є основним живильним джерелом виробництва й ефективного функціонування науки.

Незадовільний фінансовий стан підприємств і організацій, відсутність дієвої підтримки наукової діяльності державою, регіональними органами влади негативно вплинуло на результати наукових розробок і їх впровадження у виробництво. Мало виконується розробок, які дозволили б одержати конкурентоспроможну на світовому ринку продукцію, підвищити науковість і технічний рівень виробництва. У зв'язку з цим технічний рівень нових видів техніки і технологій в Україні значно відстає від рівня розвинутих країн.

Світовий досвід свідчить про те, що

вихід з економічних криз можливий лише на основі розвитку науки, впровадження її результатів у виробництво. Створення належних умов для розвитку науки, і особливо використання її досягнень в економіці, – найважливіше завдання держави. В Україні кошти на науку виділяються у розмірі менше 1% валового національного продукту. Враховуючи те, що у підприємств недостатньо фінансових ресурсів, інноваційні процеси затухають, що поглиблює економічну кризу. Регіональні органи управління науково-технічним розвитком залишилися поза впливом підприємств, наукових закладів. Міністерства та комітети прямих своїх функцій щодо розвитку науково-технічного прогресу на підзвітних підприємствах за умов зміни форм власності останніми теж не виконують. Поглиблює кризову ситуацію відсутність реального попиту на науково-інноваційну продукцію. Пропозиція перевищує його у 6-10 разів. Падає престиж науково-технічної діяльності, йде відплив наукових кадрів.

Найважливішими функціями регіонального розвитку інноваційних процесів можна визначити такі:

створення координуючої структури із науково-інноваційного розвитку;
проведення маркетингових досліджень з найактуальніших напрямів наукових розробок, інновацій;
прогнозування короткотермінового

та перспективного розвитку як економіки, так і потреб для неї наукової продукції;

формування регіонального замовлення на науково-інноваційну продукцію, підтвердження його реальними коштами з бюджету області;

визначення пріоритетів розвитку економіки та інноваційної діяльності;

наукове забезпечення соціально-економічного розвитку;

інтелектуальне забезпечення.

При виробленні і реалізації регіональної інноваційної політики можна виділити три рівні: державний, галузевий і територіальний. Державний рівень включає Раду з питань науки і науково-технічної політики при Президентові, Комітет у справах науки і технологій, Академію наук. Галузевий рівень включає міністерства і підприємства. Регіональний – раду з координації науково-технічної діяльності, створену при голові облдержадміністрації, відділ науково-технічного розвитку управління економіки облдержадміністрації, підприємства, організації. На регіональному рівні відсутні координуючі структури інноваційного розвитку в районах, недостатній їх потенціал в області. На рівні середніх підприємств взагалі відсутні такі структури. Створення сучасних координуючих структур інноваційного розвитку є нагальною потребою економіки. Слід поновити взаємозв'язки конструкторських бюро та науково-дослідних інститутів з підприємствами-товаровиробниками та на всіх підприємствах створити відділи, служби інноваційного розвитку.

Важливою функцією ринкової економіки є маркетингові дослідження, зокрема в інноваційному напрямі. Такі дослідження дадуть змогу на науковій основі прогнозувати розвиток

підприємств, здійснювати їх перепрофілювання і технічне переозброєння, розробляти інноваційні програми.

Ефективний розвиток регіону можливий на науково-інноваційній основі. Таку основу адміністрації областей, районів, міст можуть формувати, залучаючи наукові заклади до виконання конкретної теми з актуальної проблеми. Для цього у бюджетах відповідного рівня щорічно необхідно передбачати певні кошти.

Пріоритети мають бути розраховані на певні терміни, етапи, контролюватися державою чи адміністрацією регіону і належно фінансуватися.

Наукове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону має бути спрямоване на залучення наукового потенціалу до розробки щорічних програм соціального розвитку регіонів. Такі програми мають враховувати сировинні можливості, наявні потужності, інтелектуальні та інші ресурси.

Інтелектуальне забезпечення полягає у підготовці високопрофесійних кадрів через систему державних закладів нового покоління: Академію державного управління при Президентові України, докторантури, аспірантури, магістратури. Важливими заходами загального всеобучу є проведення наукових конференцій, семінарів, забезпечення працівників науково-технічною та економічною інформацією через центри науково-технічної та економічної інформації, тісна співпраця із зарубіжними науковими закладами, науковцями.

Формування та регіональне використання інноваційного потенціалу повинно здійснюватися в рамках реалізації промислової політики державної підтримки науково-технічної діяльності (у т.ч. фінансування інноваційної діяльності) в регіонах.

На регіональному рівні формування інноваційної політики має здійснюватися як через діючі структури, в т.ч. заклади освіти, галузеві наукові заклади, конструкторсько-технологічні бюро тощо, так і через структури нового типу: інноваційні та інвестиційні фонди, бізнес-інкубатори, малі наукові підприємства, технопарки, технополіси.

Інноваційний потенціал забезпечує економічну безпеку держави, визначає її економічну могутність та конкурентоспроможність, є узагальненим чинником, який характеризує кількісне значення нагромаджених і відтворювальних ресурсів.

Подальший розвиток в Україні інноваційних процесів та їх державної підтримки пов'язаний з удосконаленням законодавства в частині надання особистого статусу інноваційним структурам, часткового оподаткування інноваційної продукції, збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності.

Література

1. Гохбер Л. Национальная инновационная система России в условиях “новой экономики” // Вопросы экономики. – 2003. - №3. – С.26-44.
2. Коваленко А.О. Інноваційна діяльність у промисловості України // Економіка промисловості України. – К.: РВПС України НАН України, 2002. – С.42-50.